

Nr 4

Av herr Björkänge, om en särskild försäljningsskatt på pornografiska tidskrifter m. fl. tryckalster.

Den omfattande spridningen av pornografiska tidskrifter och andra sådana alster har vid upprepade tillfällen varit föremål för riksdagens behandling. Även om man därvid i stort sett varit enig i uppfattningen om den skadliga inverkan sådana varor kan ha, liksom om det geschäftsmakeri som ofta förekommer omkring dessa varor, måste det med hänsyn till tryckfrihetslagstiftningen anses omöjligt att vidta de åtgärder som i övrigt skulle vara önskvärda, nämligen ett allmänt förbud mot spridandet av dessa alster.

Vad här sagts om de pornografiska tryckalstren kan i stort sägas gälla även den i många avseenden förråande ungdomslitteratur, som i stora upplagor sprids bl. a. i form av seriemagasin.

Hänsynen till en allt kraftigare opinion kräver likväl att någon form av åtgärder vidtages mot spridandet av dessa alster. Med de exklusiva metoder för marknadsföring och konsumtionspåverkan som i dag behärskar marknaden kan man inte bara avfärda problemet med förhoppningar om en ökad upplysning. Den höjda bildningsnivån kunde i och för sig väntas leda till ett ökat köpmotstånd, men utvecklingen på de moderna reklammetodernas område går fortare, och den allt starkare föräldraopinionens krav på ett effektivare skydd mot de varor det här gäller kan inte längre ignoreras.

De invändningar som ur tryckfrihetssynpunkt kan resas mot ett allmänt förbud för dessa tryck och skrifter kan inte sägas äga samma giltighet för ingripanden av annan karaktär, t. ex. en särskild försäljningsskatt. Flera skäl talar dessutom för att en »chockartad» prishöjning på t. ex. 100—200 procent kan antas få samma effekt som ett totalförbud. Det är visserligen i båda fallen svårt att avgöra vilka varor som skall bli föremål för beskattning och vilka som inte skall bli det, men det ligger en principiellt viktig skillnad i att en extrabeskattning på vissa varor — i motsats till förbudslinjen — inte medför att de utesluts från marknaden och att ev. felaktiga ingripanden då också lättare kan rättas till. Man får alltså en viss »säkerhetsventil» till de mer eller mindre subjektiva värderingar som alltid måste ligga till grund för all censurverksamhet.

Problemen blir här snarast att jämföra med dem som gäller för punktbeskattning av vissa varor efter t. ex. lyx- eller umbärlighetsprincipen, och dessa problem har inte lett till att vi avstått från sådan beskattning. En annan fördel med en kraftig försäljningsskatt, när förbudslinjen ur andra

synpunkter inte kan tillgripas, är att den avsedda effekten skulle bli störst för barn och ungdom, de grupper man i första hand vill skydda.

Formerna för den beskattning som här föreslås bör självfallet bli föremål för närmare prövning. De administrativa kostnaderna för skatteindrivning och kontroll bör åtminstone i inledningsskedet täckas av de inlutna skattemedlen. Prövningen av vilka varor beskattningen skall avse bör enligt min mening i princip kunna ske under de former, under vilka statens filmgranskningsnämnd bedriver sin verksamhet. Det bör också vara värdefullt att till denna verksamhet knyta en riklig målsmannarepresentation liksom också representanter för olika folkrörelser.

Med stöd av ovan anförda hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en prövning av frågan huruvida en särskild försäljnings-skatt kunde åläggas pornografiska tidskrifter och andra sådana tryckalster i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 12 januari 1961

Karl Björkänge